

جایگاه جهانی پسته ایران

در مصاحبه با بهروز آگاه، سخنگوی انجمن در اجلاس شورای جهانی خشکبار

بهروز آگاه خود را این‌گونه معرفی می‌کند: «هر جایی که با پسته سر و کار داشته باشد و در مورد آن بخواهد تصمیم‌گیری شود و به من احتیاج باشد، خودم را کارمند آنجا می‌دانم.» او بعنوان مثال به طرح تجمیع خرده‌مالکی اشاره می‌کند و می‌گوید: «این طرح بین من و آقای رزم حسینی، استاندار سابق کرمان اجرا شد؛ یک روز به همراه من برای بازدید از بعضی باغ‌ها آمدند و ریشه مشکل را پرسیدند. گفتم: خرده مالکی ریشه مشکل است و اینکه هیچ وقت نمی‌توانند به آبیاری قطره‌ای مجهز شوند و باغ‌ها در حال از بین رفتن هستند.» آگاه در مورد جزئیات این طرح افزود: «این طرح را تا به حال در حدود ۵ هزار هکتار با کمک آقای رزم حسینی اجرایی کردیم و امیدواریم که در استان تا حدود ۵۰ هزار هکتار توسعه پیدا کند.» وی در ادامه می‌گوید: «مثال دیگر از اینکه خود را کارمند پسته می‌دانم، این است که به دعوت یکی از برادران بلوچم برای دیدن باغاتش به بلوچستان رفتم. دیدم حدود ۱۰ هزار هکتار باغ دارند با شرایط آبی و خاکی خوب، اما در داشت و برداشت پسته هنوز پتانسیل زیادی برای بهبود عملکرد وجود دارد. این بود که از دوستانم در استان کرمان که کارشناس پسته هستند، خواستم برای ترویج هر از گاهی به بلوچستان سر بزنند و اگر مسائل و مشکلاتی دیدند، تجربیات موثر را به آنها انتقال دهند. در حال حاضر تعدادی از باغداران استان سیستان و بلوچستان عضو انجمن هستند، انشالله که تعداد بیشتری نیز در آینده به انجمن بپیوندند.» اما بهروز آگاه عضو هیأت امنای انجمن پسته ایران خود را کارمند انجمن نیز می‌داند و از حضورش به عنوان نماینده انجمن و پسته کشور در اجلاس شورای جهانی خشکبار می‌گوید. در ادامه با جزئیات رویدادهای اجلاس امسال شورای جهانی خشکبار (INC) و نقش انجمن در آن از زبان وی آشنا می‌شوید.

ناراحتند و فکر می‌کنند این موضوع بدی است و ما بازارهای مان را به آمریکا از دست می‌دهیم. این درست نیست. درست برعکس است. اگر یک سال یک محصولی در سوپرمارکت‌های خارج عرضه نشود، مشتریان دیگر به آن محصول کاری ندارند. امسال که ما با مانده محصول سال قبل حدود ۹۰ هزار تن پسته بیشتر برای عرضه نداریم، اگر پسته آمریکایی نبود، بازارهای مان را از دست می‌دادیم! حسن پسته آمریکایی این است که حداقل اسم و شکلش پسته است و در سال‌هایی که محصول ما کم است بازار را برای ما حفظ می‌کند و سال بعد به ما فرصت می‌دهد که پسته‌مان را که مزه‌اش بهتر است و قیمت آن بیشتر وقت‌ها ارزان‌تر است را در آن بازارها عرضه کنیم. در نهایت بازارها همیشه مال ما هستند. مگر بعضی بازارهای خاص در اروپا که قوانین بسیار سخت‌گیرانه روی افلاتوکسین و باقیمانده سموم دارند. البته پسته آمریکایی هم مشکل افلاتوکسین دارد. کنترل کردن پسته آمریکا به دلیل تعداد محدود مالکین و عمده مالک بودن بسیار راحت‌تر از پسته ما است که بافت خرده مالکی دارد و توسط تجار جمع‌آوری می‌شود و هرکس از هر سمتی دلش خواست در باغ‌های مختلفی که

آقای آگاه! امسال شما در اجلاس شورای جهانی خشکبار حضور داشتید. چه دیدید و چه شنیدید؟
اول این را بگویم که آمریکا امسال ۷ برابر ما پسته دارد. عده‌ای

یک دلیل حرفم این بود که نماینده ایران در آن جلسه حضور نداشت و نماینده ترکیه از بابت پسته ایران صحبت می‌کرد. جدا از آن، من دیدم که این جلسه از این حیث پراهمیت است که تجار سیاست‌های تجاری‌شان را براساس آماری که ارائه می‌شود، می‌چینند. پس بهتر است انجمن به نمایندگی از پسته ایران با شفافیت و به‌دور از هیچ‌گونه غرض‌ورزی، حضور مفیدی در میزگرد پسته داشته‌باشد.

پس حضور امسال انجمن را یک دستاورد حساب می‌کنید.

بله! در بزرگ‌ترین جلسه اتحادیه خشکبار دنیا نمی‌شود انجمن پسته ایران حضور نداشته‌باشد. چون ممکن است آمریکایی‌ها یا ترک‌ها از این اعداد و ارقام سوء استفاده کنند؛ مانند آنچه در سال ۹۵ رخ داد. چرا که شرکت‌های بزرگ خارجی خریدشان را بر آن اساس برنامه‌ریزی می‌کنند. برای همین انجمن به عنوان نماینده صنعت پسته ایران باید حضور داشته‌باشد.

چشم‌انداز حضور انجمن در اجلاس شورای جهانی خشکبار را برای آینده چگونه می‌بینید؟

به نظر من شرکت کردن انجمن در این اجلاس ضرر که ندارد، منافعی نیز برای انجمن به دنبال دارد.

همیشه برگزارکننده پنل پسته آمریکایی‌ها هستند؟

خیر، برگزارکننده نیستند، ولی چون بزرگ‌ترین تولیدکننده پسته در دنیا هستند، نفوذ دارند. شرکت واندرپول روی ۶۰ درصد پسته آمریکا کنترل دارد و ۴۰ درصد دیگر پسته آمریکا را اصلاً به بازی نگرفته‌اند. انجمن پسته کالیفرنیا نماینده آن ۴۰ درصد است که اصلاً در پنل حضور نداشت.

در پنل پسته چه بحث‌هایی مطرح شد؟ وضع تولید پسته در دنیا چگونه است؟

آمریکایی‌ها تولیدشان را در سال جدید ۴۲۰ هزار تن اعلام کردند. ما ۶۰ هزار تن به اضافه منهای ۱۰ درصد اعلام کردیم، با مانده انبار ۳۰ هزار تن از محصول سال گذشته. ترک‌ها عدد ۲۳۰ هزار تن اعلام کردند که با توجه به خشک کردن پسته با پوست این عدد ایراد دارد. البته در ترکیه باغریزی‌های جدیدی انجام شده که دارند آبیاری می‌شوند، ولی فعلاً اکثر باغ‌ها دیم هستند و پسته‌ها وقتی رسیدند، روی زمین می‌ریزند که از لحاظ بهداشتی مشکل دارد و رنگ پوست‌شان چرک می‌شود و می‌گویند فقط مغزش خوشمزه است.

طبق آمار سال‌های قبل، نهایتاً ۴ تا ۵ هزار تن مانده انبار ایران در پایان هر سال بوده‌است. الان که ۴ ماه تا پایان سال تجاری مانده، حدود ۵۰ هزار تن پسته موجودی انبارها است. فکر می‌کنید تا آخر شهریور چقدر دیگر بماند؟

۳۰ هزار تن یا حتی بیشتر باید بماند. ببینید! عمده مالکان

کنار هم هستند استفاده می‌کند. اینها همه روی پسته اثر می‌گذارد. آمریکایی‌ها هم مشکل کنترل آلودگی و سموم دارند، اما چون یکدست و واحد سمپاشی می‌کنند مشکل‌شان از ما کمتر است؛ یا اینکه مثل ما از سم‌های تقلبی و بی‌کیفیت استفاده نمی‌کنند. در ضمن بزرگ‌ترین مشکل باغی ما، یعنی شیره خشک (پسیل) را ندارند.

این صحبت‌ها که فرمودید در جلسه میزگرد پسته اجلاس شورای جهانی بحث شد؟

خیر! اینها را برای مقایسه وضعیت پسته ایران و آمریکا گفتم. اجلاس شورای جهانی خشکبار در اصل محلی است برای معاشرت کردن تجاری که از کشورهای مختلف دنیا می‌آیند. کار خیلی مهمی در جلسه پسته یا سایر مغزجات انجام نمی‌شود؛ غیر از تبادل آمار و اطلاعات. برای تاجری که می‌خواهد بداند چه وقت باید پسته بخرد یا نخرد یا بخواهد برای تجارتش تصمیم‌گیری کند شرکت در این اجلاس شروع خوبی می‌تواند باشد.

به هر حال این موضوع مهمی است که شخص از اوضاع بازار و آینده قیمت‌ها باخبر باشد. موافقت می‌کنید؟

بله! اما کسب این اطلاعات بدون حضور پیدا کردن در این گونه اجلاس‌ها با برقراری چند تماس تلفنی هم امکان‌پذیر است. برای همین است که می‌گویم این اجلاس بیشتر یک جور فرصت دیدار و معاشرت است.

اگر این طور است، چه نیازی است که انجمن در این اجلاس حضور پیدا کند؟ چون انجمن تجارت پسته نمی‌کند، می‌توانست از طریق ایمیل به ارائه آمار ایران به اجلاس اکتفا کند.

همین قدر که انجمن در صحنه اتحادیه خشکبار بین‌المللی حضور داشته‌باشد، مهم است. این اجلاس فرصتی فراهم می‌آورد که بتوان با فعالین مهم صنعت آشنا شد. مثلاً امسال آقای ریچارد ماتویان از انجمن پسته کاران آمریکا را از نزدیک دیدیم و با ایشان آشنا شدیم. حفظ تداوم این گونه رابطه‌ها بین انجمن و تشکل‌های مرتبط می‌تواند در آینده مفید باشد. به نظر من انجمن به عنوان نماینده صنعت پسته ایران خیلی خوب است که در این اجلاس که بزرگ‌ترین اتفاق صنعت خشکبار دنیا است، حضور پیدا کند.

اگر یادتان باشد در سال ۱۳۹۵ با شما در حضور آقای مهدی آگاه در مورد حضور انجمن در اجلاس شورای جهانی خشکبار که آن سال در آمریکا برگزار شده بود، مصاحبه‌ای داشتیم. شما شاکی بودید که نماینده‌ای از صنعت پسته در اجلاس حضور نداشته و گفتید خوب است که یک نماینده تراز اول از ایران در پنل پسته حضور داشته‌باشد.

می‌دانید که سال آینده هم پسته ندارید باید تا ریال آخر را بیرون بکشید که بتوانید خرج خود را تنظیم کنید.

روند تولید ما نزولی است یا صعودی؟ حالا امسال بخاطر اقلیم خیلی کاهشی شد، اما وضعیت آینده چگونه خواهد بود؟

ببینید! در قدیم این جور سرمازدگی‌ها یا گرمادگی‌ها فقط هر ۳۰ سال یکبار اتفاق می‌افتاد. الان سالی نیست که نداشته باشیم. حدود ۵ سال پیش هم سرمازدگی عمده داشتیم. از سال ۷۶ که یک سرمازدگی عمده داشتیم، این تا امروز سومی بوده‌است. اگر روال مثل قدیم بود، سرمازدگی الان بعد از سال ۷۶ از یک الگو پیروی می‌کرد، اما در سال‌های اخیر خیلی زیاد شده‌است. از این شرایط غیرعادی گرما و سرما و غیره، قرار است بیشتر داشته باشیم. در آینده این تنش‌های جوی و وضعیت آب قرار است پسته ما را بیشتر اذیت کند. این اتفاقاتی که الان افتاده باعث می‌شود خیلی از کشاورزانی که برداشتشان کم است ورشکست شوند، بنابراین ممکن است در آینده سطح زیرکشت کاهش پیدا کند. مثلاً اگر سطح زیرکشت رفسنجان امروز ۱۱۰ هزار هکتار باشد، ۳۰ هزار هکتار باقی خواهد ماند. ولی توجه کنید که اگر تولید رفسنجان در یک سال آور و ناآور را ۷۵ هزار تن فرض کنیم، آن ۳۰ هزار هکتار می‌تواند ۷۵ هزار تن را تولید کند.

این عددی که ترک‌ها ادعا می‌کنند اگر فرض کنیم درست باشد، بخشی از آن صرف مصرف داخلی می‌شود. امکان دارد مقدار زیادی از آن صادر شود؟

ببینید! مصرف داخلی ترک‌ها هنوز جای بیشتر شدن هم دارد. به نظر من کمبود بازار فروش نخواهد بود. قرار نیست پسته‌ای روی دست کسی بماند، مگر اینکه وضع اقتصادی دنیا به هم بریزد. در شرایط امروز فکر نمی‌کنم بین تولید ما و آمریکا و ترکیه پسته‌ای بماند و مصرف نشود.

آیا در رابطه با تقاضا برای پسته یا مسائل قیمتی و هیاهوهای فعلی نگرانی وجود دارد؟

زمانی به چین حدود ۱۰۰۰ تن پسته صادر می‌شد. چند سال پیش این عدد به ۱۶۰ هزار تن رسید. چین هنوز تا ۲۵۰ هزار تن ظرفیت دارد. هند همان جمعیت چین را دارد و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۲ رشد اقتصادی ۸،۱۵ درصدی را تجربه کند. پس هند هم پتانسیل دارد و می‌تواند به آن عدد در مصرف پسته برسد. دلیل اینکه تا به حال نرسیده، شفافیت در بازار بوده‌است. نقاط بسیار زیادی در دنیا هست که هنوز پسته را نشناخته‌اند، اما پتانسیل مصرف پسته دارند. از ۸ میلیارد جمعیت جهان، امروز شاید فقط حدود یک میلیارد نفر پسته را بشناسند و مصرف کنند، در صورتی که مطمئناً ۳ الی ۴ میلیارد نفر از این جمعیت می‌توانند قدرت خرید پسته داشته باشند.

استان کرمان طبیعت‌شان نگه داشتن پسته است. کشاورزان سنتی کرمان یک سوم پسته را اول سال می‌فروشند، یک سوم را هر وقت دوست داشتند می‌فروشند، ولی اکثراً یک سوم باقیمانده را تا بعد از سرمازدگی بهار سال بعد نگه می‌دارند. این جزئی از فرهنگ‌شان است. به همین دلیل می‌توانید مجسم کنید آن یک سوم پسته عمده مالک استان کرمان اگر بیشتر نمانده باشد، صد درصد کمتر از آن نمانده است.

کل حجم پسته پیش بینی شده امسال در دنیا نسبت به مجموع پسته‌ای که سال گذشته بود کمتر است. موافقید؟

بله، به نسبت کمتر است. البته آماری که ترک‌ها می‌دهند واقعی نیست، ولی در کل بله کمتر است.

این موضوع روی قیمت هیچ اثری دارد؟ فکر می‌کنید آمریکایی‌ها مثل قبل قیمت را دوباره بالا می‌برند؟

خیر! عددی که در گذشته اعلام کردند باعث شد فروش پسته متوقف شود؛ به هر حال به گفته خودشان با آن کار می‌خواستند سقف قیمت را کشف کنند که ببینند تا کجا می‌توانند بفروشند. البته من هم قبلاً از این کارها کرده‌ام؛ مثلاً اتفاق افتاده که ۲ سال پسته‌ام را نفروختم تا ببینم در فلان قیمت می‌توانم بفروشم یا خیر. برای همین می‌توانم این سیاست آنها را از نظر کشاورزی درک کنم. امروز قیمت پسته آمریکا چند است؟

طبق اعداد پرایمکس فکر می‌کنم حدود ۱۰ دلار و ۴۵ سنت.

باید همین حدود باشد، از ۱۱ دلار نباید بالاتر باشد. به هر حال آمریکا امسال ۴۰۰ الی ۴۲۰ هزار تن پسته دارد، ممکن است ۳۰ الی ۵۰ هزار تن هم مانده از سال قبل داشته باشد. اگر یک سال دیگر بخواهد همه پسته‌اش را بفروشد که مانده هم نداشته باشد، بهترین وقتش الان است.

آمریکا شروع نکرده که روی قیمت با ما رقابت کند؟

آمریکایی‌ها هیچ رقابتی با ما ندارند. خوشبختانه آنها خودشان را اول کشاورز می‌دانند تا تاجر. برای همین سعی نمی‌کنند که با کشاورزان ما رقابت کنند. با تاجر ایرانی اگر لازم بدانند رقابت می‌کنند، اما با کشاورزان خیر. هیچ وقت قیمت را آنقدر پایین نیاورده‌اند که کشاورزان ما متضرر شوند.

آیا قیمت دلار که بالا رفته است روی بازار پسته اثری داشته است؟

طبیعتاً فروش کم می‌شود. شما وقتی هزینه‌هایی دارید که به ریال بالا می‌رود، مثل قیمت کود یا حقوق کارگر که ۲۰ درصد افزایش داشته‌است، در این شرایط سعی می‌کنید در بالاترین قیمت محصولتان را بفروشید؛ بالاترین قیمت آن طرف به دلار تبدیل می‌شود. به هر حال وقتی دلار روند صعودی داشته باشد هر چقدر که پسته را نگه دارید به نفع‌تان می‌شود. خوب وقتی